

A TANTÁRGY ADATLAPJA

Szimbolikus logika - Predikátumlogika

Egyetemi tanév 2025–2026

1. A képzési program adatai

1.1. Felsőoktatási intézmény	Babeş-Bolyai Tudományegyetem
1.2. Kar	Történelem és Filozófia Kar
1.3. Intézet	Magyar Filozófiai Tanszék
1.4. Szakterület	Filozófia
1.5. Képzési szint	Alapképzés (BA)
1.6. Tanulmányi program / Képesítés	Filozófia
1.7. Képzési forma	Nappali

2. A tantárgy adatai

2.1. A tantárgy neve		Szimbolikus logika - Predikátumlogika				A tantárgy kódja		HLM2402		
2.2. Az előadásért felelős tanár neve			Dr. Gergely Péter-Alpár egy. adj.							
2.3. A szemináriumért felelős tanár neve			Dr. Gergely Péter-Alpár egy. adj.							
2.4. Tanulmányi év		1	2.5. Félév		2	2.6. Értékelés módja		V	2.7. Tantárgy típusa	Alaptárgy

3. Teljes becsült idő (az oktatási tevékenység féléves óraszám)

3.1. Heti óraszám	4	melyből: 3.2 előadás	2	3.3 szeminárium/labor/projekt	2
3.4. Tantervben szereplő összóraszám	56	melyből: 3.5 előadás	28	3.6 szeminárium/labor	28
Az egyéni tanulmányi idő (ET) és az önképzési tevékenységekre (ÖT) szánt idő elosztása:					óra
A tankönyv, a jegyzet, a szakirodalom vagy saját jegyzetek tanulmányozása					14
Könyvtárban, elektronikus adatbázisokban vagy terepen való további tájékozódás					28
Szemináriumok / laborok, házi feladatok, portfóliók, referátumok, esszék kidolgozása					14
Egyéni készségfejlesztés (tutorálás)					8
Vizsgák					6
Más tevékenységek:					
3.7. Egyéni tanulmányi idő (ET) és önképzési tevékenységekre (ÖT) szánt idő összóraszám					70
3.8. A félév összóraszám					126
3.9. Kreditszám					5

4. Előfeltételek (ha vannak)

4.1. Tantervi	A hallgató sikeres vizsgát tett a <i>Kijelentéslogika</i> c. tárgyból.
4.2. Kompetenciabeli	nincsenek

5. Feltételek (ha vannak)

5.1. Az előadás lebonyolításának feltételei	Az előadások 70%-án kötelező a részvétel: 14 előadásból 9-en.
5.2. A szeminárium / labor lebonyolításának feltételei	A szemináriumokon kötelező a részvétel. 2 kötelező szemináriumi dolgozat (vagy strukturált szakmai beszámoló/handout) elkészítése és bemutatása. A szemináriumi beszélgetésbe való bekapcsolódás.

6. Elsajátítandó jellemző kompetenciák

Szakmai/kulcs-kompetenciák	- C1 A filozófia elméleti és történeti alapjainak beazonosítása és megfelelő alkalmazása: elvek, értékek, etikák, gondolkodási módozatok és gyakorlatok. - C2 Általános és ágazati filozófiai gondolatok, témák és problémák rendszerezése és megfogalmazása. - C3 Megoldások, konklúziók vagy alternatív problémamegközelítések erős és gyenge pontjainak a kritikai gondolkodás (logikai elemzés és értékelés) általi beazonosítása. - C4 Az emberi cselekedetek, tapasztalatok és létezés okainak, elveinek és értelmének a kimutatása. - C5 Filozófiai gondolatok/ismeretek létrehozása és közlése. - C6 Személyközi és interkulturális közvetítés a személyközi és interkulturális problémák beazonosítása, elemzése és megoldása révén.
Transzverzális kompetenciák	- CT1 Közepes nehézségű problémahelyzetek realista, illetve mind elméleti, mind gyakorlati érveléssel való kezelése, hatékony megoldásuk érdekében. - CT2 A hatékony multidiszciplináris csoportmunka technikáinak a különböző hierarchikus szinteken való alkalmazása. - CT3 A szakmai továbbképzés szükségletének az önértékelése a személyes autonómia, a munkaerőpiaci integráció és a munkaerőpiaci követelményekhez való alkalmazkodóképesség fejlesztése céljából.

7. A tantárgy célkitűzései (az elsajátítandó jellemző kompetenciák alapján)

7.1 A tantárgy általános célkitűzése	A predikátumlogika alapfogalmainak annak érdekében való elsajátítása, hogy ezeknek a fogalmaknak a segítségével bizonyos logikai problémákat és kérdéseket tematizáljunk, illetve elemezzünk.
7.2 A tantárgy sajátos célkitűzései	- A predikátumlogika szintaktikai-szemantikai fogalmainak elsajátítása. - A levezetés és bizonyítás műveleteinek helyes elvégzése. - Az eldöntési módszerek elemzése. - A bizonyítások helyességének elemzése. - A predikátumlogika néhány alapvető tételének bebizonyítása.

8. A tantárgy tartalma

8.1 Előadás	Didaktikai módszerek	Megjegyzések
1. Predikátumok és nevek.	Előadás, összefoglalás kulcsszavakban, szintézis	
2. Változók és kvantorok.	Előadás, összefoglalás kulcsszavakban, szintézis	
3. Univerzális és egzisztenciaállítások.	Előadás, összefoglalás kulcsszavakban, szintézis	
4. Az azonosságpredikátum és a határozott leírások.	Előadás, összefoglalás kulcsszavakban, szintézis	
5. Az elsőrendű nyelvek szemantikája.	Előadás, összefoglalás kulcsszavakban, szintézis	
6. Analitikus táblázatok.	Előadás, összefoglalás kulcsszavakban, szintézis	
7. Természetes levezetés.	Előadás, összefoglalás kulcsszavakban, szintézis	
8. Axiomatika.	Előadás, összefoglalás kulcsszavakban, szintézis	
9. A kategorikus szillogizmusok elméletének megfogalmazása a predikátumlogika keretén belül.	Előadás, összefoglalás kulcsszavakban, szintézis	
10. A logikai atomizmus filozófiája. 1.	Előadás, összefoglalás kulcsszavakban,	

(B. Russell, L. Wittgenstein)	szintézis	
11. A logikai atomizmus filozófiája. 2. (B. Russell, L. Wittgenstein)	Előadás, összefoglalás kulcsszavakban, szintézis	
12. Gödel nemteljességi tételei.	Előadás, összefoglalás kulcsszavakban, szintézis	
13. Az igazság fogalma a formalizált nyelvekben.	Előadás, összefoglalás kulcsszavakban, szintézis	
14. Ismétlés.	Előadás, összefoglalás kulcsszavakban, szintézis	
Könyvészet:		
1. Bostock, David: <i>Intermediate Logic</i> . Clarendon Press, Oxford, 2002. 2. Detlefsen, Michael–McCarty, David Charles–Bacon, John B.: <i>Logic from A to Z</i> . Routledge, London & New York, 1999. 3. Drăghici, Virgil: <i>Logică tradițională / clasică / modală</i> . Editura Fundației Studiilor Europene. Cluj-Napoca, 2007. 4. Fitch, Frederic Brenton: <i>Symbolic Logic</i> . The Ronald Press Company, NY, 1952. 5. Hofstadter, Douglas R.: <i>Gödel, Escher, Bach. Egybefont Gondolatok Birodalma. Metaforikus fúga tudatra és gépekre, Lewis Carroll szellemében</i> . Typotex, Budapest, 2005. 6. Kneale, William–Kneale, Martha: <i>A logika fejlődése</i> . Gondolat Kiadó, Budapest, 1987. 7. Lemmon, E. J.: <i>Beginning Logic</i> . Chapman & Hall/CRC Press, 1998. 8. Madarász Tiborné–Pólos László–Ruzsa Imre: <i>A logika elemei</i> . Osiris Kiadó, Budapest, 2006. 9. Pollock, John L.: <i>Technical Methods in Philosophy</i> . Westview Press. 1990. 10. Prawitz, Dag: <i>Natural Deduction. A Proof-Theoretical Study</i> . Almqvist & Wiksell, Uppsala, 1965. 11. Russell, Bertrand: <i>The Philosophy of Logical Atomism</i> . Routledge, London & New York, 2010. 12. Ruzsa Imre: <i>Bevezetés a modern logikába</i> . Osiris Kiadó, Budapest, 2001. 13. Raymond M. Smullyan: <i>Gödel nemteljességi tételei</i> . Typotex, Budapest, 2006.		
8.2 Szeminárium / Labor	Didaktikai módszerek	Megjegyzések
1. L. Wittgenstein: <i>Logikai-filozófiai értekezés (1–4.2.)</i> ; A. Nordmann: <i>Wittgenstein's Tractatus (1. fejelet)</i> . G. E. M. Anscombe: <i>An Introduction to Wittgenstein's Tractatus (1–4. fejelet)</i> .	Szövegelemzés és -értelmezés Gyakorlatok	
2. Gyakorlatok.	Gyakorlatok	
3. L. Wittgenstein: <i>Logikai-filozófiai értekezés (4.21–5.6.)</i> ; A. Nordmann: <i>Wittgenstein's Tractatus (2. fejelet)</i> . G. E. M. Anscombe: <i>An Introduction to Wittgenstein's Tractatus (5–9. fejelet)</i> .	Szövegelemzés és -értelmezés Gyakorlatok	
4. Gyakorlatok.	Gyakorlatok	
5. L. Wittgenstein: <i>Logikai-filozófiai értekezés (5.61–7.)</i> ; A. Nordmann: <i>Wittgenstein's Tractatus (3. fejelet)</i> . G. E. M. Anscombe: <i>An Introduction to Wittgenstein's Tractatus (10–13. fejelet)</i> .	Szövegelemzés és -értelmezés Gyakorlatok	
6. Gyakorlatok.	Gyakorlatok	
7. S. Kripke: <i>Megnevezés és szükségszerűség (1. előadás)</i> .	Szövegelemzés és -értelmezés Gyakorlatok	
8. Gyakorlatok.	Gyakorlatok	
9. S. Kripke: <i>Megnevezés és szükségszerűség (2. előadás)</i> .	Szövegelemzés és -értelmezés Gyakorlatok	
10. Gyakorlatok.	Gyakorlatok	
11. S. Kripke: <i>Megnevezés és szükségszerűség (3. előadás)</i> .	Szövegelemzés és -értelmezés Gyakorlatok	
12. Gyakorlatok.	Gyakorlatok	
13. A. Tarski: <i>Az igazság szemantikus</i>	Szövegelemzés és -értelmezés	

<i>felfogása és a szemantika megalapozása.</i>	Gyakorlatok	
14. Gyakorlatok	Gyakorlatok	
Könyvészet: 1. Anscombe, G. E. M.: <i>An Introduction to Wittgenstein's Tractatus</i>. Harper & Row, New York, 1959. 2. Black, Max: <i>A Companion to Wittgenstein's 'Tractatus'</i>. Cambridge University Press, 1971. 3. Grayling, A. C.: <i>Wittgenstein</i>. Humanitas, București, 1996. 4. Kripke, Saul: <i>Megnevezés és szükségszerűség</i>. Akadémiai Kiadó, Budapest, 2007. 5. Nordmann, Alfred: <i>Wittgenstein's Tractatus. An Introduction</i>. Cambridge University Press, 2005. 6. Russell, Bertrand: <i>The Philosophy of Logical Atomism</i>. Routledge, London & New York, 2009. 7. Ștefanov, Gheorghe: <i>14 idei ale lui Ludwig Wittgenstein</i>. Humanitas, București, 2013. 8. Tarski, Alfred: Az igazság szemantikus felfogása és a szemantika megalapozása. In uő: <i>Bizonyítás és igazság. Válogatott tanulmányok</i>. Gondolat, Budapest, 1990, 307–364. 9. Wittgenstein, Ludwig: <i>Logikai-filozófiai értekezés</i>. Atlantisz, Budapest, 2004.		

9. Az episztemikus közösségek képviselői, a szakmai egyesületek és a szakterület reprezentatív munkáltatói elvárásainak összhangba hozása a tantárgy tartalmával.

- A tantárgy fejleszti az analitikus gondolkodást. A kurzus emellett olyan kutatási készségeket is kínál, amelyek bármely tudományos és alkalmazott tudományterületre átvihetők.

10. Értékelés

Tevékenység típusa	10.1 Értékelési kritériumok	10.2 Értékelési módszerek	10.3 Aránya a végső jegyben
10.4 Előadás	Az előadásokon átadott ismeretanyag elsajátítása. A formális logika <i>terminus technicus</i> ainak megfelelő használata. Gyakorlatok elvégzése.	Félév végi, írásbeli záróvizsga.	70%
10.5 Szeminárium / Labor	A szövegek elemzésében és értelmezésében való aktív részvétel.	2 szemináriumi szöveg bemutatása és értelmezése.	20%
	A szövegértelmezésekben és vitákban való aktív részvétel.	A félév során az ellenőrzés folyamatosan történik.	10%
10.6 A teljesítmény minimumkövetelményei			
• Az előadásokon kötelező a 70%-os, a szemináriumokon a 100%-os részvétel. • 2 szemináriumi szöveg bemutatása a félév során. A hallgató a kiválasztott szemináriumi szövegről 3-4 oldalas (gépet) handoutot/kivonatot készít, és egy héttel a bemutató előtt elküldi azt a tanárnak; majd az észrevételek alapján kiegészített/módosított dokumentumot a szemináriumi bemutató napján, de feltétlenül még a bemutató előtt, elküldi a többi hallgatónak, ill. a tanárnak. • A vitákban, a szövegek elemzésében és értelmezésében való állandó, aktív részvétel.			

11. SDG ikonok (Fenntartható fejlődési célok/ Sustainable Development Goals)¹

	A fenntartható fejlődés általános ikonja							

Kitöltés időpontja:
2025. szept. 15.

Előadás felelőse:
Dr. Gergely Péter-Alpár egy. adj.

Szeminárium felelőse:
Dr. Gergely Péter-Alpár egy. adj.

Az intézeti jóváhagyás dátuma:
...

Intézetigazgató:
Dr. Demeter Márton-Attila egy. tanár

¹ Csak azokat az ikonokat tartsa meg, amelyek az [SDG-ikonoknak az egyetemi folyamatban](#) történő alkalmazására vonatkozó eljárás szerint illeszkednek az adott tantárgyhoz, és törölje a többit, beleértve a fenntartható fejlődés általános ikonját is – amennyiben nem alkalmazható. Ha egyik ikon sem illik a tantárgyra, törölje az összeset, és írja rá, hogy „Nem alkalmazható”.